

Wspomnienie o Profesorze Zbigniewie Żebrowskim

29 kwietnia 2012 r. zmarł w wieku 93 lat prof. dr hab. Zbigniew Żebrowski, emerytowany pracownik Instytutu Genetyki i Hodowli Zwierząt PAN. Odszedł człowiek o szerokiej wiedzy, który odegrał znaczącą rolę w rozwoju hodowli zwierząt.

Profesor Zbigniew Żebrowski urodził się 13 lutego 1919 r. w Łączynie Nowym. Rodzice posiadali wzorowo prowadzone gospodarstwo rolne. Stosowano tu nowe odmiany roślin, wprowadzano nawożenie mineralne, czego efektem było uzyskiwanie wysokich plonów zbóż i okopowych. Ojciec Jego był zamiłowanym rolnikiem i działaczem społecznym. Tym cechem, odziedziczonym po ojcu, był wierny przez całe swoje długie życie. Uważał, że jego powołaniem jest praca w rolnictwie, dlatego też po ukończeniu gimnazjum rozpoczął studia w Wyższej Szkole Gospodarstwa Wiejskiego w Cieszynie. Szkoła ta była znana z tego, że w sposób praktyczny przygotowywała absolwentów do zawodu. Do czerwca 1939 r. ukończył 6 semestrów. W czasie okupacji niemieckiej rodzina Żebrowskich została wyrzucona z gospodarstwa. W 1945 r., w ramach reformy rolnej gospodarstwo zostało przejęte przez skarb państwa a właściciele usunięci. Te fakty nie zniechęciły Żebrowskiego do starania się o zdobycie wymarzonego zawodu rolnika.

W maju 1945 r. rozpoczął studia na Wydziale Rolniczym SGGW, które ukończył w roku 1950, uzyskując tytuł magistra rolnictwa. W związku z trudną sytuacją materialną, w jakiej znalazła się rodzina, Zbigniew Żebrowski musiał podjąć pracę zarobkową. W 1946 r. zawarł trzyletnią umowę dzierżawną na prowadzenie ponemieckiego gospodarstwa rolnego w powiecie działdowskim. Było to bardzo trudne wyzwanie, biorąc pod uwagę fakt, że gospodarstwo było zniszczone, nie posiadało siły pociągowej, maszyn do uprawy pól, ani też materiału siewnego. Swoimi umiejętnościami organizacyjnymi i uporem zdołał w ciągu tych trzech lat doprowadzić gospodarstwo do normalnego funkcjonowania,

czym zdobył uznanie mieszkańców wsi.

Obok działalności zawodowej ujawniła się druga Jego pasja, to jest praca społeczna. Był przewodniczącym Gminnej Komisji Elektryfikacji Wsi, przewodniczącym Rady Nadzorczej Okręgowej Mleczarni Spółdzielczej w Działdowie, Komisji Oświatowej Rady Narodowej.

W 1950 r., po uzyskaniu stopnia magistra rolnictwa na SGGW, został przyjęty do pracy w Katedrze Szczegółowej Hodowli i Żywienia Zwierząt SGGW na stanowisko asystenta. W roku 1960 uzyskał stopień doktora nauk rolniczych, w 1966 doktora habilitowanego. Kolejne stopnie profesorskie uzyskał w latach 1976 i 1989.

W 1968 r. przeszedł do pracy w Instytucie Genetyki i Hodowli Zwierząt PAN w Jastrzębcu. W tym czasie został powołany na stanowisko zastępcy Sekretarza Wydziału Nauk Rolniczych i Leśnych PAN. W latach 1975–1981 pełnił funkcję zastępcy Dyrektora Instytutu Genetyki i Hodowli Zwierząt PAN. W latach osiemdziesiątych prowadził wykłady z hodowli trzody chlewnej w Wyższej Szkole Rolniczo-Pedagogicznej w Siedlcach.

W działalności naukowej Profesor przywiązywał dużą wagę do prac, których wyniki mogły znaleźć bezpośrednie zastosowanie w hodowli. Do znaczących osiągnięć, którymi na trwałe zapisał się w naukach rolniczych, należy wykorzystanie cennej puli genów świni puławskiej do wytworzenia nowej linii świń i rodzin o opóźnionym dojrzewaniu, większej wyrostowości, mięsności i płodności. Komisja ds. Hodowli Trzody Chlewnej Rady Naukowo-Technicznej przy Ministrze Rolnictwa wyniki prac nad wytworzeniem nowych linii i rodzin świni puławskiej uznała za istotny wkład dr. Z.

Żebrowskiego w rozwój hodowli krajowej. Profesor przez wiele lat prowadził badania nad krzyżowaniem uszlachetniającym i towarowym świń, zmianami składu tuszy pod wpływem różnych czynników, wykorzystaniem oceny rozplodników w doskonaleniu pogłowia masowego. Prowadził też badania nad wczesnym odsadzaniem prosiąt od matek i zastosowaniem baterii w wychowie prosiąt. Przy odsadzaniu prosiąt w wieku 3, 4 i 5 tygodni i żywieniu ich mieszankami odpowiednimi do wieku, zwiększono liczbę prosiąt odsadzonych. W krzyżowaniu towarowym prostym wykazał, że mieszańce szybciej przyrastały, wykazywały zmiany składu ciała pod wpływem wieku. Lochy mieszańce okazały się płodniejsze od loch czysto rasowych. Prace Profesora nad krzyżowaniem towarowym wykorzystano do krajowego programu krzyżowania oraz opracowania kolejnego wydania Krajowych Norm Żywienia.

Jego przygotowanie zawodowe było oparte na bardzo bogatym doświadczeniu praktycznym, jakie zdołał osiągnąć w stosunkowo młodym wieku. Stąd też, w ciągu całego swojego życia, będąc pracownikiem naukowym był gorącym zwolennikiem współdziałania nauki z praktyką, twierdząc, że tylko wówczas możliwe jest dokonanie szybkiego postępu w hodowli. Było to szczególnie ważne po zniszczeniach hodowli zwierząt w Polsce, które zaszły w czasie drugiej wojny światowej. Profesor zdawał sobie sprawę z tego, że tempo odbudowy hodowli trzody chlewnej będzie zależęć od nowoczesnego i racjonalnego postępowania, opartego na zwiększeniu rentowności hodowli, wypracowanej między innymi przez prace badawcze.

Profesor był przykładem uczonego, przywiązującego duże znaczenie do popularyzacji wiedzy, którą w sposób prosty i przystępny przekazywał zainteresowanym poprzez różnego rodzaju wykłady, prelekcje, konsultacje, a przede wszystkim publikacje. Wyrazem tego jest fakt, że spośród 360 Jego publikacji znaczną część stanowiły artykuły popularnonaukowe lub popularne.

Jego działalność na rzecz rozwoju hodowli zwierząt zasługuje na wielkie uznanie. Znalazło to wyraz w pełnieniu przez Niego wielu funkcji związanych z rozwojem hodowli praktycznej. Profesor był przewodniczącym Komisji ds. Hodowli Trzody Chlewnej Rady Naukowo-Technicznej- i Ekonomicznej przy Ministrze Rolnictwa oraz trzech Wojewódzkich Rad Nau-

kowo-Technicznych – w Warszawie, Łodzi i Białymstoku, wiceprezesem Wojewódzkiego Zarządu Związku Hodowców i Producentów Trzody Chlewnej w Warszawie, członkiem Zespołu Koordynacyjnego Rządowego Programu Badawczo-Rozwojowego: „Optymalizacja Produkcji i Spożycia Białka”. Był członkiem wielu komisji i zespołów zajmujących się doskonaleniem hodowli świń w kraju. Wyrazem uznania dla działalności naukowej i zawodowej Profesora Żebrowskiego było wybranie Go na Prezesa Polskiego Towarzystwa Zootechnicznego. Funkcję tę pełnił przez dwie kadencje, a następnie został powołany na Honorowego Członka PTZ.

Z działalnością badawczą prowadzoną przez Profesora Żebrowskiego wiąże się Jego bardzo aktywny udział w życiu naukowym. Był członkiem trzech Rad Naukowych: Instytutu Genetyki i Hodowli Zwierząt PAN, Instytutu Zootechniki oraz Instytutu Fizjologii i Żywienia Zwierząt PAN. Był także członkiem Komitetu Nauk Zootechnicznych PAN oraz kilku redakcji wydawnictw naukowych. Był recenzentem prac doktorskich, habilitacyjnych oraz podręczników akademickich. Jest autorem bądź współautorem ponad 360 publikacji, w tym 105 oryginalnych prac twórczych, 83 monografii i rozpraw, 9 podręczników i skryptów.

Profesor Zbigniew Żebrowski został odznaczony Złotym Krzyżem Zasługi, Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski. Wyrazem uznania dla Jego działalności były też różne nagrody i wyróżnienia za wkład w rozwój hodowli zwierząt w Polsce. Został odznaczony Medalem im. Michała Oczapowskiego, przyznany Mu przez Wydział Nauk Rolniczych i Leśnych PAN, Medalem Jubileuszowym 50-lecia Wydziału Zootechnicznego SGGW, Medalem 50-lecia Instytutu Zootechniki PIB, Medalem Pamiątkowym AR w Lublinie, Medalem Pamiątkowym WSR-P w Siedlcach.

Profesor Zbigniew Żebrowski należał do tych pracowników naukowych, którzy obok działalności naukowej bez reszty angażowali się w pracę hodowlaną i mają znaczący wkład w rozwój hodowli zwierząt w Polsce.

Maciej Żurkowski